

Markus 16, 1 – 18

Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria van Magdala, Maria de moeder van Jacobus , en Salome geurige kruiden om hem te balsemen.

En zeer vroeg in de ochtend van de eerste dag van de week kwamen zij aan het graf; de zon was net opgegaan. En zij zeiden tegen elkaar: Wie zal voor ons de steen voor de ingang van de grafkamer weggrollen? Maar toen zij opzagen, werden zij gewaar, dat de steen weggerold was. Deze steen was zeer groot.

Zij traden de grafkamer binnen. Toen ontwaarden zij aan de rechterzijde een jongeling, bekleed met een wit lang gewaad, en zij schrokken. Maar hij sprak tot hen: Schrik niet! Jezus zoekt gij, de Nazarener, de gekruisigde. Hij is opgestaan, hier is hij niet. Hier is de plaats waar zij hem neergelegd hebben. Maar ga nu tegen zijn leerlingen en tegen Petrus zeggen: Hij gaat u voor naar Galilea; daar zult gij hem schouwen, zoals hij u gezegd heeft.

Zij kwamen naar buiten en vluchtten weg van het graf. Zij beefden van schrik en waren buiten zichzelf. Zij waren zo ontzet, dat zij niemand iets zeiden.

Herrezen in de vroege morgen van de eerste dag van de week, verscheen hij het eerst aan Maria van Magdala, van wie hij zeven demonen had uitgedreven. Zij ging de boodschap brengen aan hen die steeds bij hem geweest waren en nu treurden en weenden. Maar toen zij hoorden dat hij leefde en zij hem gezien had, geloofden zij het niet.

Daarna verscheen hij in een andere gedaante aan twee van hen die onderweg waren en over de velden liepen. Zij keerden terug en brachten de anderen de boodschap, maar ook hen geloofden zij niet.

Het laatst verscheen hij aan de elf, terwijl zij aan tafel waren. Hij verweet hun hun ongelooft en de verharding van hun hart, omdat zij hen die hem hadden geschouwd nadat hij herrezen was, niet hadden geloofd.

En hij sprak tot hen: Ga uit over de hele wereld, verkondig het evangelie aan heel de schepping! Wie het geloof vindt en mijn doop ontvangt, zal gered worden; wie zonder geloof blijft, zal in de krisis ten onder gaan. Deze tekenen zullen hen begeleiden in wie de moed van het geloof ontwaakt; in mijn naam zullen zij demonen uitwerpen, met nieuwe tongen zullen zij spreken, slangen zullen zij in hun handen kunnen nemen en zelfs een dodelijke drank zal hen niet schaden; zieken zullen zij de handen opleggen, en die zullen gezond worden.

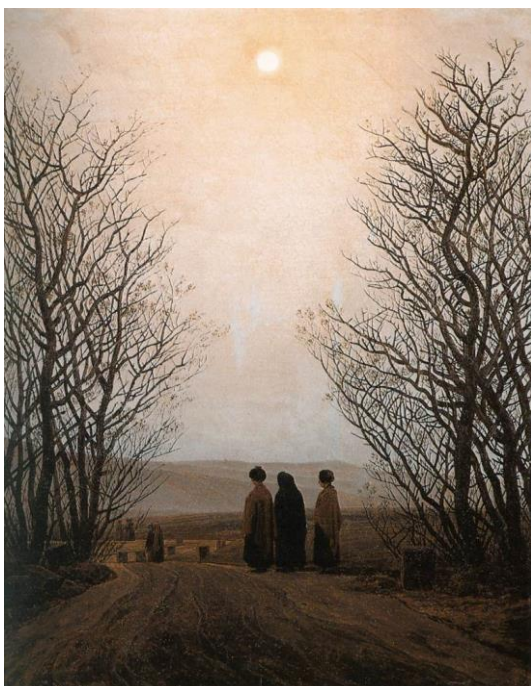
“Deze steen was zeer groot.”

Markus 16, 1-18 is in de Christengemeenschap met Pasen de vaste evangelielezing en wordt dus over de hele wereld gelezen. Zoals bij elke mensenwijdingsdienst in de ochtend, onder de stijgende zon. Het licht van de Paaszon stroomt over de aarde van Oost naar West; een bijzonder gevoel! Het doet denken aan de eerste regel uit een gedicht van Felix Timmermans: “God rolt de zonnen door zijn handen.”

Maar niet alleen in de Paasweek wordt Markus 16 gelezen; ook in de mensenwijdingsdienst die hoort bij de jeugdwijding en in de dienst voor de gestorvene.

De keuze voor de versie van Markus lijkt op het eerste gezicht verrassend. Anders dan Lukas en Johannes (Mattheüs vertelt heel summier over de opstanding en gaat al snel over naar de hemelvaart) is Markus weliswaar vrij volledig, maar erg beknopt en duidelijk gericht op de feiten. Des te meer vallen daardoor de details op. Je zou kunnen zeggen dat Markus een mannelijke manier van schrijven heeft. Wát hij beschrijft is echter duidelijk vrouwelijk gekleurd. Alles speelt zich af in de sfeer van de levenskrachten, ook etherkrachten genoemd, die bij uitstek de sfeer van het vrouwelijke is. Je vindt dat ook terug in een getijdengebed in de mensenwijdingsdienst van de Paastijd, als gesproken wordt over Christus die binnengetrokken is in "de blijgolvende levensstroom van de mens". Het is de bovenzinnelijke sfeer die het dichtst raakt aan de fysiek waarneembare mens en ook aan de aarde. Het is de wereld van de natuur: van ontstaan en vergaan, van groeien en bloeien, van zich altijd weer verjongende levenskrachten. Het is ook de wereld van de beelden, van de sprookjes, van de eerste grote fase van het leven na de dood.

Alle vier de evangelisten beschrijven dat het de vrouwen zijn die het eerst bij het graf komen, waarbij telkens Maria Magdalena wordt genoemd. Een ogenschijnlijk detail is dat Markus nog eens expliciet vermeldt dat *de zon net was opgegaan*. Het volgende ogenblik *zagen de vrouwen op en werden gewaar dat de steen voor de grafkamer weggerold was*. En *deze steen was zeer groot*. Dit kleine zinnetje, ook alleen bij Markus, is een sleutel tot een begrijpen van die hele eerste scène. De steen wordt hier tot beeld van het materialistische denken, dat niet bij machte is om méér waar te nemen dan de fysieke werkelijkheid, en daardoor zowel van de aarde als de mensenziel een graf maakt. De zon is de Christuszon die net is opgegaan en die voor het open hart alles in een nieuw geboortelicht laat stralen. "Het graf is leeg, het hart is vol" klinkt het in het getijdengebed.

In zijn schilderij met als titel “Paasmorgen” laat Caspar David Friedrich (Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid) iets van het geheim van de Paaszon zien. In de ochtendschemering staat de zon al onlogisch hoog. Het is duidelijk een mystieke zon die hij hier schildert. En niet, zoals wel eens verkeerdelijk gedacht wordt, de maan. Het is de zon die heel teer is opgegaan in het hart.

In de grafkamer ontmoeten de vrouwen een *jongeling in een wit lang gewaad*. Vermoedelijk gaat het om dezelfde jongeling als in Markus 14, 50-52. Beide passages zijn alleen bij Markus te vinden. Je kunt aanvoelen dat hier heel wat esoterische kennis achter schuil moet gaan. In de context van deze beschouwing volstaat het echter om stil te staan bij het feit dat het bovenzinnelijk om een jonge etherische verschijning gaat. Een jongeling is immers net voorbij de leeftijd van een jeugdwijdeling.

Deze jonge verschijning geeft de vrouwen de opdracht om de leerlingen en meer bepaald *Petrus*, te vertellen dat ze naar *Galilea* moeten. Want daar zullen ze de herrezen Christus-Jezus schouwen. Petrus - zijn naam betekent “steen” of “rots” - komt in alle vier de evangeliën naar voren als een stevige en cholerische man. Jezus moet hem een paar keer op zijn plaats zetten. Toch is hij degene die voorbestemd is om het christendom op de grond te zetten.

De oplettende lezer zal wellicht al hebben opgemerkt dat de leerlingen niet naar Galilea gaan, maar in eerste instantie in Jeruzalem blijven, in Judea dus, en daar de Herrezene ontmoeten. Galilea ligt in het noorden en is het meest levenskrachtige en vitale gebied van Palestina. Daar is ook het meer van Galilea, nog altijd het grote waterreservoir van Israël, waar men heel zuinig op is. Judea ligt in het zuiden en was, zeker toen, in vergelijking met Galilea een eerder dor en droog gebied. Samaria ligt er tussenin. Galilea wordt hier dus het beeld van de bovenzinnelijke levenskrachtensfeer. Ook in Jeruzalem kan je dus “naar Galilea gaan”.

Dat Petrus en de andere leerlingen “naar Galilea” moeten, spreekt boekdelen. (En stilletjes denk je dan: had de kerk dat in de loop van de geschiedenis maar gedáán...)

Dat Maria-Magdalena de eerste mens was aan wie de Herrezene verscheen, krijgt bij Markus een korte vermelding. Johannes beschrijft heel uitvoerig dat dit gebeurde in de *tuin* bij het graf en dat ze in hem eerst de *tuinier* zag; een ontroerend beeld (Johannes 20, 1-18). Maar zij wordt niet geloofd.

Daarna verschijnt hij *in een andere gedaante* aan twee hem goed bekende mannen, terwijl zij *samen over de velden gingen*. Ook hier zitten we duidelijk in de bovenzinnelijke levenskrachtensfeer. Lukas schildert dit op indringende wijze in het verhaal van de Emmaüsgangers. Hierbij valt het ongelooflijke belang op van *het echte gesprek* (Lukas 24, 13-32). Bij dit soort diepgaande en vervullende gesprekken kan je ervaren dat je samen opgetild wordt en dat er etherisch iets verkwikkends begint te stromen. Maar ook zij worden niet geloofd.

Uiteindelijk verschijnt de Herrezene aan de elf, *terwijl zij aan tafel aanlagen*, een Markusdetail. Samen eten is iets alledaags bijzonders en behoort ook tot het levenskrachtengebied. Cultisch opgetild, doen we dit ook aan het altaar! Het is alsof de Herrezene hierop moest wachten om tot de *verharde harten* van de mannen door te dringen. De leerlingen krijgen dan de opdracht – alleen bij Markus te lezen - om de goede boodschap te verkondigen aan *heel de schepping*! Niet alleen aan de mensen dus, maar ook aan alle bovenzinnelijke wezens in de rijken boven en onder ons. Daarbij niet te vergeten ook aan de gestorvenen en de ongeborenen. Wat met geestelijk bewustzijn door de ziel van de mens heen gaat, wérkt!

Rudolf Steiner - aan wie we deze vaste perikoop te danken hebben - zei over het Markus-evangelie, dat deze bij onze huidige cultuurperiode hoort. De diepe crisis waarin de hele mensheid nu verkeert, op alle gebieden van het leven, laat zien hoe waar dit is voor de evangelielezing van de Paasweek... We bidden dat genoeg mensen de toegang vinden tot de gezondmakende opstandingskrachten van de Christus, die elk jaar in de Paastijd hernieuwd naar de aarde stromen.

Myriam Driesens